

тематика самостійних занять по найбільш актуальним і важким вопросам, а також по додатковим вопросам курсу «фармакологія» і «клінічна фармакологія». Також поощряється робота студентів з літературою монографічного і поточного характеру, а також даними інтернет ресурсів. Результати самостійної внеаудиторної роботи оформляються студентами в вигляд рефератів, доповідей, а найкращі з них виносяться на обговорення в групи студентського наукового товариства кафедри. Проведення занять студентського наукового товариства забезпечується таким чином, що композиція доповідей обумовлює освітлення питань не тільки відносно фармакокінетики і фармакодинаміки, але також затрагиваються і елементи фармакогностичного і фармакохімічного характеру, що обумовлює обговорення особливостей механізму дії і використання лікарських речовин.

Таким чином, об'єднання різних інформаційних елементів при вивченні предметів «фармакологія» і «клінічна фармакологія» сприяє підвищенню зацікавленості до навчання, узагальненню представлення студентів про найбільш важких питаннях вивчаємих дисциплін і призводить до оптимальної організації їх самостійної аудиторної і внеаудиторної роботи, що немаловажно для професійного формування майбутнього лікаря.

УДК 378.147.046-021.68:[616-074/-078+615.1]-057.85

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-ЛАБОРАНТІВ І ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ

¹Остапенко А.О., ²Яковлева О.С.

¹ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України»,

²Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: післядипломна освіта, клінічне мислення, тестування, контроль знань, інноваційні технології навчання.

Одним з основних завдань післядипломної освіти є поліпшення якості навчального процесу. Це вимагає не тільки передачі знань, а також й отримання суб'єктами навчання практичних навичок, які допоможуть і надалі застосовувати отримані знання і навички для успішної практичної діяльності в певній галузі медицини. Для поліпшення ефективності навчального процесу на цьому етапі актуальним є поєднання традиційних методів навчання з новітніми технологіями з метою більш якісного засвоєння навчального матеріалу та розвитку клінічного мислення.

На сьогодні післядипломна освіта розглядається як організований процес оволодіння окремими видами професійної діяльності, що забезпечує розвиток соціально і професійно значущих якостей особистості, а також

результат цього процесу (підготовленість фахівця до окремого виду професійної лікарської або фармацевтичної діяльності).

Необхідно зазначити, що у теперішній час викладання лабораторної діагностики та клінічної фармації на післядипломному етапі навчання в медичних та фармацевтичних закладах освіти має деякі особливості, які пов'язані, в першу чергу, з бурхливим розвитком медичної науки і техніки.

У викладанні лабораторної діагностики та клінічної фармації необхідно враховувати те, що будь-який патологічний процес або нозологічна одиниця вивчається на різних рівнях структурної організації живого – від органної до ультраструктурної. Це надає суб'єкту навчання повне уявлення про суть патологічного процесу, і, з іншого боку, дозволяє викладачеві використовувати інноваційні методи формування у нього клінічного мислення, що дуже важливо для поточної професійної діяльності. При проведенні практичних занять необхідним є змістовний теоретичний розбір теми з широким використанням численних наочних матеріалів: макро- і мікропрепаратів, номограм, електрофореграм, фотографій, презентацій та ін. Вивчення патологічного процесу на цьому етапі забезпечується не тільки мікроскопом, набором навчальних мікропрепаратів, а й іншими технічними засобами – мультимедійним проектором, інтернетом. Зважаючи на те, що сучасні технології все ширше використовуються в сфері медичної лабораторної діагностики та фармації, важливим є освоєння нових приладів при підготовці лікарів-лаборантів та провізорів-інтернів.

Оскільки вагомою складовою навчання є контроль, який при правильному використанні може сприяти досягненню поставленої мети, одним з варіантів оцінки теоретичної підготовки суб'єктів навчання є метод багатоступеневого тестування: тематичного, рубіжного та підсумкового. У процесі навчання вони проходять щоденний контроль знань і умінь, який складається з оцінки якості вирішення тестових контрольних завдань з теми практичного заняття. Форми тестування включають тестові кросворди, до яких включені основні поняття, які розбиралися при обговоренні певних тем. Тестові завдання для рубіжного контролю містять узагальнений матеріал за всіма темами, які вивчалися в певний період навчання. Підсумкове тестування здійснюється в кінці кожного модуля. Також чимале значення є виділення певного часу для проведення індивідуальних консультацій для надання рекомендацій з визначеної теми. З цією метою важливою є розробка спеціально створених методичних посібників, мультимедійних освітніх програм, а також проведення тренінгів необхідних професійних навичок.

Таким чином, в даний час викладач не обмежений у виборі засобів навчання, а веління часу вимагає зробити післядипломне навчання орієнтованим на практику. Розширення арсеналу педагогічних методів та методик, а також застосування інноваційно-комунікаційних технологій, істотно впливають на характер викладацької діяльності, та відповідно на

засвоєння матеріалу у суб'єктів навчання. Тому в сучасній практиці актуальним є поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання.

УДК: 378.147.227

ПОГЛЯД СТУДЕНТА НА ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ

Пелешенко С., Тіткова І., Черковська О.С.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтоване навчання, традиційне навчання, кейс.

Проблемно-орієнтоване навчання є новою для нашої країни методикою в медичній освіті і, як на погляд студента, дуже відрізняється від традиційного. Зокрема, студенти самі керують процесом навчання, обирають собі питання для самостійного навчання, при цьому викладач не тільки не заважає, або не намагається підказати вірну відповідь чи вірний напрямок пошуку, але навпаки – стимулює дискусію та висловлення власних думок студентами. Зовсім інше відношення викладача до студентів проявляється також в тому, що студент не боїться висловити свою думку і бути неправим, це не відбивається на оцінках. Дуже доброзичлива атмосфера на занятті сприяє розкутості, прибирає страх і сором'язливість.

Звичайно, для студента, що звик до традиційної форми навчання, дуже складно перестроїтись, треба значно більше приділяти уваги та часу самостійному навчанню, більш того, потрібно самому собі давати завдання додому. Кожному студенту треба готуватися до кожного заняття, не можна пропустити заняття, тому що на наступному не будеш розуміти про що йде мова і що потрібно робити з хворим.

На нашу думку, завдяки розбору питань в рамках кейсу студент відчуває себе справжнім лікарем і розуміє, які знання йому будуть потрібні, щоб розібратися в захворюваннях конкретного пацієнта. Крім того, студент переживає зі своїм хворим всі етапи хвороби, а також соціальну адаптацію хворих з тяжкими захворюваннями. Також видається важливим, що на заняттях студенти не просто розбирають окремі симптоми, діагностику та лікування хворого, але й деякі етичні аспекти (наприклад, як сповістити родичів про загибель хворого, як хворому пояснити про небезпеку його хвороби). Кейси заставляють студентів думати, шукати оптимальні рішення для лікування хворого, привчають дослухатися до одногрупників, їх думок, інколи сперечатися з ними, аргументуючи свої думки. Роботу студентів на заняттях можна порівняти з роботою справжнього консилиуму майбутніх лікарів.

Ще одним аспектом проблемно-орієнтованого навчання, який дуже подобається студентам, є практика в лікарнях, яка дозволяє, на відміну від однокурсників, які займаються за традиційною програмою, побачити